

POSTANOWIENIE

4 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 4 września 2025 r. w Warszawie
w sprawie ze skargi M.J. o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z 28 października 2022 r.,
XIX Ga 1202/20,
wydanego w sprawie z powództwa M.J.
przeciwko P. S.A. w W. i Z.K.
o zapłatę,

odrzuca skargę.

(G.G.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 24 października 2019 r., VI GC 1865/17, Sąd Rejonowy w Tychach oddalił powództwo poszkodowanego przeciwko posiadaczowi samochodu i jego ubezpieczycielowi o naprawienie szkody w wysokości 5000 zł.

Wyrokiem, którego dotyczy skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem, Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił apelację powoda.

Sąd drugiej instancji ustalił, że powód używał leasingowanego samochodu, uszkodzonego w wypadku komunikacyjnym. Ubezpieczyciel sprawcy zapłacił finansującemu 10 280,97 zł tytułem kosztów naprawy samochodu.

Sąd ten uznał, że w majątku powoda nie powstała szkoda na skutek tego, że samochód po naprawie ma niższą wartość zbywczą od samochodu przed naprawą.

Taka szkoda może powstać tylko w majątku właściciela naprawionego samochodu, a właścicielem był finansujący.

Powód wniósł o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku sądu odwoławczego w całości, zarzucając naruszenie:

1. art. 415 k.c. przez przyjęcie, że uprawnionym do uzyskania odszkodowania jest wyłącznie właściciel rzeczy;
2. art. 379 pkt 4 k.p.c., art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP przez wydanie wyroku przez osobę wadliwie, a w konsekwencji bezskutecznie powołaną na urząd sędziego.

Jako szkodę spowodowaną przez wydanie wyroku skarżący wskazał pozbawienie go prawa do dochodzonego odszkodowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji nie jest substytutem skargi kasacyjnej w sprawach, w których skarga nie przysługuje. Gdyby szkoda, o której mowa w art. 424¹ § 1 k.p.c., polegała na niemożności egzekwowania prawomocnie oddalonego roszczenia, skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia oddalającego to roszczenie (czy też oddalającego apelację od oddalenia roszczenia) nie różniłaby się od skargi kasacyjnej. Różnica tkwiłaby tylko w sformułowaniu i skutkach wyroku Sądu Najwyższego uwzględniającego skargę. Wyrok stwierdzający niezgodność z prawem zaskarżonego orzeczenia sądu powszechnego nie uchyla tego orzeczenia, lecz byłby on podstawą do żądania od Skarbu Państwa odszkodowania o wartości roszczenia, które zostało prawomocnie oddalone. Sąd Najwyższy nie dostrzega żadnych racji dla istnienia skargi, przysługującej w przypadku nieprzysługiwania skargi kasacyjnej, przerzucającej w istocie realizację roszczenia powoda z pozwanego na Skarb Państwa. Gdyby szkoda mogła wynikać z samego przegrania procesu o roszczenie, ustawodawca po prostu rozszerzyłby dopuszczalność skargi kasacyjnej.

Artykuł 424¹ § 1 k.p.c. stanowi o szkodzie wyrządzonej przez wydanie prawomocnego wyroku (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. mówi o szkodzie spowodowanej przez wydanie wyroku). Tymczasem wyrok oddalający powództwo o świadczenie nie powoduje szkody. Wierzyciel przed wydaniem wyroku nie miał tytułu egzekucyjnego i po wydaniu wyroku nadal go nie ma, więc samo wydanie prawomocnego wyroku nie wyrządziło wierzycielowi szkody. Jego sytuacja zmieniła się tylko o tyle, że nie może ponownie wnieść pozwu o to samo roszczenie (art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.). Utrata nadziei na uzyskanie tytułu egzekucyjnego nie jest szkodą, a przynajmniej nie jest szkodą równą wysokości dochodzonej wierzytelności. Niekiedy dalsze skutki wynikają z powagi rzeczy osądzonej prawomocnego wyroku (art. 366 k.p.c.), np. wyrok oddalający powództwo o świadczenie pieniężne jest przeszkodą do uwzględnienia zarzutu potrącenia podniesionego w późniejszym procesie między tymi samymi stronami, lecz w przeciwnych rolach procesowych. W takim przypadku, tj. wpływu zaskarżonego wyroku na przyszłe rozstrzygnięcia na mocy art. 366 k.p.c., szkoda powstaje z chwilą przegrania następnego procesu (np. na skutek oddalenia zarzutu potrącenia) i rzeczywiście spowodowana jest przez wydanie wcześniejszego wyroku oddalającego powództwo o roszczenie przedstawione do potrącenia. Można także rozważać, czy wyrok pozbawiający wykonalności tytuł egzekucyjny wyrządza szkodę w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c. (pozbawia on wierzyciela tytułu egzekucyjnego, aczkolwiek szkoda powstaje przez samo wydanie wyroku, a niekiedy wymaga się, aby szkoda powstała po wydaniu wyroku – np. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 grudnia 2006 r., III CNP 57/06).

Wymóg, aby szkoda nie polegała na samym przegraniu procesu, nie jest aksjologicznie sprzeczny z art. 424⁶ § 1 k.p.c., ograniczającym termin do wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem do dwóch lat od uprawomocnienia się zaskarżonego wyroku. Sąd Najwyższy w wielu orzeczeniach wskazywał, że warunkiem dopuszczalności skargi jest wystąpienie rzeczywistej szkody, a nie szkody potencjalnej, możliwej do wystąpienia w przyszłości (np. postanowienia z 11 stycznia 2006 r., II CNP 13/05, z 12 marca 2015 r., II CNP 54/14). Ustawodawca uznał, że w przypadku wystąpienia szkody po ponad dwóch latach

od uprawomocnienia się orzeczenia, będącego źródłem tej szkody, nie musi istnieć efektywna ścieżka do uzyskania odszkodowania od Skarbu Państwa.

Za niemożnością uznania samego przegrania procesu, o świadczenie za źródło szkody w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c., przemawia treść art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c., wymagającego uprawdopodobnienia szkody. Gdyby szkoda miała zostać wyrządzona samym oddaleniem powództwa, wymóg jej uprawdopodobnienia byłby zbędny (o tym, że szkodą nie może być samo przegranie procesu o świadczenie, zob. postanowienie SN z 14 stycznia 2025 r., I CNP 9/24, i powołane tam orzeczenia). Ponieważ skarżący nie wskazał szkody, o której mowa w art. 424¹ § 1 i art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c., skarga podlega odrzuceniu na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c.

Skarżący wniósł o wyłączenie sędziego, który wydał niniejsze postanowienie, wyłącznie ze względu na powołanie przez – jak to określił skarżący – polityczną KRS. Pomijając już nieścisłość w postaci przypisania KRS kompetencji do powoływania sędziów (powołuje Prezydent RP na wniosek KRS), to wniosek o wyłączenie sędziego, oparty wyłącznie na okolicznościach towarzyszących powołaniu tego sędziego, nie wywołuje skutków prawnych; w takiej sytuacji stosuje się *per analogiam* art. 53¹ § 2 i 3 k.p.c. (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 10 października 2024 r., III CZP 44/23), czyli pozostawia się wniosek w aktach sprawy bez żadnych dalszych czynności. Uchwała z 10 października 2024 r. ma moc zasady prawnej i wiąże każdego sędziego Sądu Najwyższego (art. 88 u.s.n.). Dlatego wnioskowi o wyłączenie nie został nadany bieg.

Po uzasadnieniu wniosku o wyłączenie skarżący zamieścił wniosek o treści: „Dopiero w razie negatywnego rozpoznania wniosku o wyłączenie strona wnosi w drugiej kolejności o przeprowadzenie testu niezawisłości i bezstronności w trybie Art. 42 § 3 ustawy p. o u.s.p.” Przy tym powołanie art. 42 § 3 u.s.p. (skarżący zapewne miał na myśli art. 42a) zamiast art. 29 § 5 u.s.n. nie było pomyłką. W uzasadnieniu skarżący podnosi, że skład sądu do rozpoznania testu powinien zostać wyznaczony zgodnie z § 1-3 rozp. Min. Sprawiedl. z dnia 6 lutego 2024 r. zmieniającego rozporządzenie – *Regulamin urzędowania sądów powszechnych* (Dz.U. poz. 149). Tymczasem akt ten, jak jego sam tytuł wskazuje, nie stosuje się

w Sądzie Najwyższym. Dalej skarżący wnosi o wyłączenie od orzekania sędziów delegowanych, w szczególności z sądów niższej instancji, co także może dotyczyć tylko sądu powszechnego. Wniosek o test niewątpliwie nie został skierowany do Sądu Najwyższego, sprawia wrażenie omyłkowo skopiowanego z innego pisma. Dlatego też nie został nadany mu bieg bez rozważania, czy wniosek o test może w ogóle być wnioskiem ewentualnym.

(G.G.)

[SOP]